

1

ВІДГУК
офіційної опонентки – **ГАРБІНСЬКОЇ-РУДЕНКО** Альони
Валеріївни, кандидатки юридичних наук, доцентки, доцентки кафедри
фінансового та податкового права Державного податкового університету
на дисертацію **ВАСІНА АНДРІЯ ЮРІЙОВИЧА** на тему
«Адміністративно-правові засади стратегічного планування в державному
управлінні» подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку системи публічного управління, необхідністю підвищення ефективності діяльності органів державної влади та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України. В умовах трансформації державного управління, реалізації євроінтеграційного курсу, цифровізації управлінських процесів, а також протидії наслідкам війни, особливого значення набуває формування ефективної системи стратегічного планування, що ґрунтується на чітких адміністративно-правових механізмах.

Стратегічне планування є одним із ключових інструментів державного управління, який забезпечує визначення довгострокових пріоритетів державної політики, координацію діяльності органів публічної влади, раціональне використання бюджетних ресурсів та досягнення визначених суспільно значущих результатів. Водночас ефективність реалізації стратегічних документів значною мірою залежить від належного нормативно-правового забезпечення, чіткого розподілу компетенції між суб'єктами владних повноважень, наявності дієвих механізмів контролю, моніторингу та оцінювання виконання стратегічних цілей.

Особливої актуальності проблематика даного дисертаційного дослідження набуває в контексті адаптації української системи державного управління до європейських стандартів публічного адміністрування. Виконання зобов'язань України у процесі набуття членства в Європейському Союзі передбачає впровадження сучасних підходів до стратегічного управління, заснованих на принципах верховенства права, належного врядування,

прозорості, підзвітності та орієнтації на результат. Це обумовлює необхідність удосконалення адміністративно-правових засад стратегічного планування відповідно до міжнародних стандартів та кращих європейських практик.

Не менш важливим фактором актуальності дослідження є потреба забезпечення ефективної координації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Реалізація державних стратегій потребує узгодженості дій між усіма рівнями публічної влади, чіткого нормативного регулювання процедур розроблення, погодження, виконання та оцінювання стратегічних документів, а також запровадження сучасних механізмів управління ризиками та кризового реагування.

Сучасні виклики, пов'язані з необхідністю післявоєнного відновлення України, забезпечення національної безпеки, економічної стійкості та відбудови інфраструктури, потребують якісно нового підходу до стратегічного планування державної політики. Це вимагає удосконалення адміністративно-правового регулювання процесів планування, підвищення інституційної спроможності органів державної влади, забезпечення ефективної взаємодії між суб'єктами публічного управління та впровадження сучасних інформаційно-аналітичних технологій підтримки прийняття управлінських рішень.

Таким чином, дослідження адміністративно-правових засад стратегічного планування в державному управлінні є своєчасним та має важливе теоретичне та практичне значення, а його результати можуть бути використані для вдосконалення законодавства, оптимізації діяльності органів публічної влади, підвищення ефективності реалізації державної політики та забезпечення сталого розвитку України в умовах сучасних внутрішніх і зовнішніх викликів.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами.

Необхідно підкреслити, що дисертація виконана відповідно

наукових тем Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та права ПЗВО «Київський міжнародний університет» «Тенденції розвитку сучасної правової науки в умовах інтеграційних процесів: теоретичні та практичні аспекти» (номер державної реєстрації: 0120U100413) та «Сучасні виклики міжнародно-правових відносин і роль України у формуванні світового правопорядку» (номер державної реєстрації: 0122U000743). Тематика дослідження також відповідає сучасним напрямкам реформування публічного управління, гармонізації українського законодавства із правом Європейського Союзу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечено використанням низки загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, а також значного обсягу емпіричного матеріалу. Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про належний рівень наукової аргументованості сформульованих автором положень, висновків і практичних рекомендацій. Дослідження ґрунтується на цілісній та послідовній методологічній основі, що забезпечує комплексний підхід до розкриття обраної проблематики. У процесі роботи автор застосував поєднання загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, що дало змогу всебічно дослідити адміністративно-правові засади стратегічного планування в державному управлінні.

Позитивне враження справляє чітке формулювання об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження, які є взаємопов'язаними, логічно узгодженими між собою та повною мірою відповідають обраній темі дисертації (с. 23–24). Визначені автором дослідницькі завдання послідовно реалізуються в кожному з розділів роботи, що забезпечує системність дослідження, логічну послідовність викладення матеріалу та цілісність наукової концепції.

Важливо відзначити належний рівень опрацювання джерельної бази. Автор широко аналізує національні нормативно-правові акти, акти права Європейського Союзу, підзаконні нормативно-правові акти, а також сучасні наукові дослідження на визначену тематику.

Дисертантом проведено комплексний аналіз сучасного стану стратегічного планування в державному управлінні, що виконаний на основі багатостороннього аналізу нормативно-правової бази діяльності органів державної влади в Україні з метою подальшого розвитку та вдосконалення системи стратегування в різних сферах життя суспільства.

Структура дисертації є логічною та повністю відповідає поставленій меті дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Така структура забезпечує послідовний перехід від аналізу теоретичних засад стратегічного планування в державному управлінні до розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства України.

Матеріал дисертації викладено послідовно, аргументовано та логічно. Автор демонструє належний рівень володіння сучасною адміністративно-правовою доктриною, вміло використовує положення суміжних галузей права та державного управління, що позитивно вплинуло на комплексний характер проведеного дослідження.

Важливою перевагою представленого дисертаційного дослідження є його комплексний підхід до розкриття обраної наукової проблематики. Незважаючи на те, що питання стратегічного планування у сфері державного управління неодноразово ставали предметом наукових досліджень, адміністративно-правові засади цього процесу в умовах сучасних суспільних трансформацій та новітніх викликів досі не отримали належного комплексного висвітлення. У зв'язку з цим дисертаційна робота заповнює існуючу наукову прогалину, що визначає її новизну та підкреслює теоретичну й практичну значущість отриманих результатів.

Достовірність та новизна одержаних результатів. Достовірність отриманих у дисертаційному дослідженні результатів підтверджується комплексністю проведеного аналізу, належним рівнем його наукового обґрунтування та послідовністю розкриття адміністративно-правових засад стратегічного планування в державному управлінні. На основі дослідження

актуальних проблем, що виникають у процесі стратегічного планування, автор запропонував власні підходи до вдосконалення понятійно-категоріального апарату адміністративного права, розкрив теоретичні засади правового регулювання відповідних суспільних відносин, а також сформулював практичні рекомендації щодо розвитку законодавства і подальших наукових досліджень у цій сфері.

Наукова новизна дисертації полягає в її комплексному характері та спрямованості на всебічне дослідження адміністративно-правових засад стратегічного планування в державному управлінні. У роботі запропоновано низку авторських підходів до вирішення дискусійних питань, які раніше не були предметом комплексного наукового аналізу. Водночас дисертант ґрунтовно опрацював наявні наукові напрацювання, критично їх осмислив, розвинув окремі теоретичні положення та обґрунтував власне бачення актуальних проблем досліджуваної тематики. Заслуговує на позитивну оцінку також коректність ведення наукової дискусії, належне використання результатів праць інших дослідників та дотримання принципів академічної доброчесності.

Комплексне ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави зробити висновок, що автором проведено ґрунтовне наукове дослідження, результати якого відображені у взаємопов'язаних положеннях, висновках і пропозиціях, що мають теоретичне та практичне значення. Ступінь опрацювання проблематики, логічність викладу матеріалу та обґрунтованість сформульованих висновків дозволяють розглядати дисертаційну роботу як завершене самостійне наукове дослідження.

Положення та висновки, що виносяться автором на захист, мають самостійний характер, є результатом особистої науково-дослідної роботи здобувача та відповідають вимогам щодо наукової новизни, які ставляться до дисертаційних досліджень за спеціальністю «Право», зокрема у сфері адміністративного права.

Науковий інтерес становить запропонований дисертантом підхід до розкриття правової природи стратегічного планування в державному управлінні як комплексного адміністративно-правового феномену, що поєднує управлінські, організаційні, правові, інформаційно-аналітичні та програмно-цільові складові. Позитивної оцінки заслуговує відмова автора від традиційного розуміння стратегічного планування виключно як процесу підготовки стратегічних документів (с. 35–45). Натомість воно обґрунтовано розглядається як безперервний цикл управлінської діяльності, який охоплює прогнозування, визначення стратегічних цілей, планування ресурсного забезпечення, реалізацію прийнятих рішень, моніторинг, оцінювання результативності та коригування державної політики. Такий підхід суттєво розширює наукове розуміння місця стратегічного планування у системі публічного управління.

До безперечних переваг дисертаційної роботи слід віднести ґрунтовний аналіз адміністративно-правових аспектів застосування інструментарію стратегічного планування. Автор переконливо доводить, що стратегічне планування є не допоміжним елементом управлінської діяльності, а однією з основних функцій органів виконавчої влади, від ефективної реалізації якої значною мірою залежить результативність державної політики (с. 55–64). Важливим науковим результатом є характеристика документів стратегічного планування як особливої правової форми, що поєднує нормативні, програмні, організаційні та прогностичні елементи. Заслуговує на підтримку запропонована класифікація таких документів залежно від їх юридичної природи, що сприяє більш чіткому визначенню їх місця у системі адміністративно-правового регулювання.

Особливу увагу привертає комплексне дослідження нормативно-правового забезпечення стратегічного планування в Україні. Автором здійснено системний аналіз конституційних положень, бюджетного законодавства, законодавства про державне прогнозування, державні цільові програми, регіональний розвиток, національну безпеку та інших нормативно-правових актів, які формують сучасну систему стратегічного планування. Важливо, що

дослідження не обмежується констатацією чинного стану правового регулювання, а містить критичний аналіз існуючих прогалин, пов'язаних із відсутністю єдиної законодавчої моделі стратегічного планування, недостатньою узгодженістю стратегічних документів різного рівня та недосконалістю механізмів їх реалізації (с. 79–87).

Безумовною перевагою дисертації є проведений порівняльно-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового регулювання стратегічного планування. Дисертант не обмежується характеристикою окремих моделей стратегічного управління, а здійснює їх системне узагальнення, аналізуючи особливості американської, європейської та азійської моделей стратегічного планування. Водночас позитивно характеризує дослідження те, що автор не пропонує механічного запозичення іноземного досвіду, а аргументовано наголошує на необхідності його адаптації з урахуванням особливостей конституційного ладу України, функціонування системи публічного управління, євроінтеграційних процесів, умов воєнного стану та потреб післявоєнного відновлення держави (с.100–117).

Значну практичну цінність мають результати дослідження сучасного інструментарію стратегічного планування. Позитивної оцінки заслуговує запропонований автором комплексний підхід до визначення системи інструментів реалізації стратегічної державної політики, до яких віднесено не лише традиційні правові та організаційні засоби, а й сучасні цифрові технології, інформаційно-аналітичні системи, інструменти сценарного прогнозування, управління ризиками, системи показників результативності, механізми стратегічного моніторингу та оцінювання. Особливо актуальним видається обґрунтування необхідності адміністративно-правового врегулювання використання цифрових технологій, великих масивів даних та інструментів штучного інтелекту у процесі стратегічного планування, що повністю відповідає сучасним тенденціям цифрової трансформації державного управління (с. 145–151).

На окрему позитивну оцінку заслуговують сформульовані дисертантом пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правових засобів впровадження стратегічного планування. Автор обґрунтовує доцільність законодавчого закріплення єдиної системи документів стратегічного планування, чіткого розмежування компетенції суб'єктів стратегічного процесу, створення спеціалізованого координаційного органу, відповідального за методологічне забезпечення, моніторинг та оцінювання реалізації стратегічних документів (с. 155–167).

На особливу увагу заслуговують сформульовані автором пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України. Запропоновані рекомендації мають практичне значення, є належно обґрунтованими та можуть бути враховані у процесі подальшого розвитку національного законодавства у відповідній сфері правового регулювання. Окрім зазначених результатів, дисертаційна робота містить низку інших теоретичних положень, наукових висновків і практичних рекомендацій, які мають самостійну наукову цінність та становлять вагомий внесок у розвиток науки адміністративного права. Сукупність отриманих результатів свідчить про належний рівень наукової зрілості проведеного дослідження та його значущість для подальшого вдосконалення адміністративно-правової доктрини.

Повнота викладення результатів дослідження в наукових публікаціях. Основні положення та результати дисертаційного дослідження достатньою мірою відображені у наукових публікаціях автора. За темою дисертації опубліковано чотири статті у фахових наукових виданнях України та чотири тези доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Аналіз змісту опублікованих праць свідчить про те, що вони відображають основні етапи проведеного дослідження, висвітлюють ключові положення дисертації та забезпечують належну апробацію одержаних наукових результатів. Обсяг публікацій, їх зміст та характер відповідають встановленим вимогам щодо апробації результатів дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації. Високо оцінюючи науковий рівень виконаного дисертаційного дослідження, його актуальність, теоретичну обґрунтованість і практичну цінність, водночас вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі положення, що можуть стати предметом наукової дискусії. Висловлені зауваження та міркування мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та можуть бути враховані автором у процесі подальших наукових пошуків і розвитку досліджуваної проблематики.

1. Автор підкреслює актуальність системного перегляду та аналізу нормативно-правового забезпечення стратегічного планування в системі державного управління відповідно до сучасних безпекових, економічних і суспільно-політичних трендів, а також зазначає, що з урахуванням основних принципів стратегічного планування на сучасному етапі та новітніх тенденцій соціального, політичного, економічного й безпекового розвитку держави, доцільним є проведення комплексного аналізу законодавства та нормативно-правових актів України, котрі регулюють питання стратегічного планування в державному управлінні. Вважаємо, що під час публічного обговорення дисертаційного дослідження позиція автора, стосовно результатів проведення комплексного аналізу законодавства та нормативно-правових актів України, потребує додаткового пояснення.

2. У підрозділі 2.2. «Законодавче забезпечення реалізації стратегічного планування в країнах світу» (с.100-122), дисертант слушно підкреслює, що стратегічне планування і прогнозування, що передусь йому, вже багато років слугують неодмінною складовою діяльності зарубіжних державних структур і корпоративного співтовариства. Автором досліджено, що каталізатором прогнозування є бажання заздалегідь виявляти та аналізувати гострі проблеми економіки, політики та соціальної сфери з метою завчасної підготовки заходів реагування. У багатьох країнах традиційною стала практика розроблення планів на різні терміни – від трьох-чотирьох до п'яти років з горизонтом прогнозування на 25-30 і більше років. У зв'язку з цим виникає

дискусійне питання про повноцінність імплементації норм права зарубіжних країн, які застосовують таку практику, до національного законодавства нашої держави в умовах сучасних викликів.

3. У 3 розділі дисертації (зокрема, у підрозділі 3.1. на с. 125-140) автор, досліджуючи сучасні технології та тенденції розвитку стратегічного планування в державному управлінні, зазначає, що новий етап розвитку стратегічного планування багато в чому пов'язаний із цифровізацією, впровадженням технологій обробки великих масивів даних, розвитком штучного інтелекту, аналітичного моделювання та сценарного прогнозування. На нашу думку, дисертанту доцільним було б детальніше висвітлити використання цифрових технологій включаючи елементи штучного інтелекту, аналітичні платформи, цифрові реєстри, системи електронного документообігу для забезпечення стратегічного планування у державному управлінні.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертації вказує на дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності. У роботі є посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право і суміжні права, надано достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація є завершеною роботою, що виконана на високому науково-теоретичному рівні і містить наукові положення та науково обґрунтовані результати в галузі науки адміністративного права, які розв'язують важливе науково-прикладне завдання з подолання теоретичних та практичних проблем, що мають місце у адміністративно-правових засадах стратегічного планування в державному управлінні. Дисертація Васіна Андрія Юрійовича «Адміністративно-правові засади стратегічного планування в державному

управлінні» є новим комплексним дослідженням за відповідним науковим напрямом та відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Васін Андрій Юрійович, з урахуванням результатів публічного захисту, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

доцентка кафедри фінансового
та податкового права
Державного податкового університету
кандидатка юридичних наук,
доцентка

Альона ГАРБІНСЬКА-РУДЕНКО

